

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת ואליד אלהואשלה

פ/3297/25

הצעת חוק מיקוד גמלאות לאזרחים ותיקים (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023

תיקון חוק הבטחת 1. בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980¹ – הכנסה

(1) בסעיף 12ב –

(א) בסעיף קטן (א) –

(1) בפסקה (1), במקום "23.5%" יבוא "27%" ובמקום "27.5%" יבוא "32%";

(2) בפסקה (3), במקום "13%" יבוא "17%" ובמקום "20.5%" יבוא "25%";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "23.5%" יבוא "27%" ובמקום "27.5%" יבוא "32%";

(2) בתוספת השנייה, במקום טור א' יבוא :

"טור א'
מי שהגיע לגיל הפרישה, ומי שמקבל קצבת אזרח ותיק, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח
45%
70%
80%
91.99%
73.24% פחות הסכום הבסיסי לילד
84.04% פחות הסכום הבסיסי לילד
73.24% פחות הסכום הבסיסי לילד

תיקון פקודת מס 2. בפקודת מס הכנסה², בסעיף 9(ג6), במקום "קצבת אזרח ותיק וקצבת שאירים המשתלמות" יבוא "קצבת שאירים המשתלמת".

ד ב ר י ה ס ב ר

שיעור האזרחים הוותיקים החיים מתחת לקו העוני בישראל הוא מהגבוהים ב-OECD, (דוגמאות לסיוע לבני 65 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה בקנדה, בבריטניה ובאוסטרליה, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2018) לחלק ניכר ממי שפרש משוק העבודה וממי שצפויים לפרוש ב-20 השנים הבאות, אין קצבת פנסיה משמעותית, אם בכלל. כך נוצר מצב קשה ומתמשך של זקנים חיים בעוני, לעתים עוני מחפיר, כשאין להם כל יכולת לשפר את מצבם באופן עצמי. מנתונים של המוסד לביטוח הלאומי והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מתקבלת תמונת מצב כאובה שאנו נוטים להדחיק: אחד מכל ארבעה ישראלים הזכאי לקצבת אזרח ותיק נמצא מתחת לקו העוני או קרוב אליו, והכנסתו עם קצבת השלמת ההכנסה גם יחד, אינן מספיקות למחיה בכבוד.

בנושא זה ניתן להצביע כיום על שלוש בעיות מרכזיות: (1) סכומי גמלת הבטחת ההכנסה נמוכים מדי ואינם נותנים מענה מספק לאוכלוסיית הקשישים הנזקקת להבטחת הכנסה לעת זקנה, מעבר למקורותיה העצמיים; (2) המנגנונים למיצוי הזכויות המגיעות לאוכלוסיית הקשישים אינם פועלים כראוי, וכך חלק נכבד מהקצבאות וההטבות שלהן זכאים קשישים אינן מגיעות אליהם בפועל. (3) קצבת האזרח הוותיק משולמת באופן גורף גם לשכבות אוכלוסייה אשר נהנות מפנסיות גבוהות, מהכנסות מהון או מהכנסות מעבודה.

מוצע להעלות באופן משמעותי את סכום גמלת הבטחת ההכנסה לאזרח ותיק לעומת הקיים היום, ולקבוע סכום גמלה אחיד ללא חלוקה לפי גילו של האזרח הוותיק. נוסף על כך מוצע להעלות את סכום ההכנסה, הן מפנסיה והן מעבודה, שאינה מובאת בחשבון לעניין תשלום גמלת הבטחת הכנסה לאזרחים ותיקים. מהלך זה ישפיע על עשרות אלפי אזרחים ותיקים בישראל.

במקביל לכך, מוצע לבטל את הפטור ממס הכנסה לגבי סכום קצבת אזרח ותיק ובכך אלו שנהנים מהכנסות נוספות ימוסו על הכנסתם, כולל קצבת האזרח הוותיק, בהתאם לשיעור המס החל עליהם, ככל שהם עוברים את סף המס.

מטרת הצעת חוק זו ליצור חלוקה מחדש של העושר בקרב האזרחים הוותיקים בעזרת מערכת הגמלאות ומערכת המס.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אליהו רביבו (פ/2296/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ח באייר התשפ"ג (09.05.2023)

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.